

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

LÊ THỊ PHƯƠNG THẢO

**HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP CỦA
HỘ NÔNG DÂN TẠI THỊ XÃ PHÚC YÊN - TỈNH
VĨNH PHÚC**

**Chuyên ngành: Kinh tế Nông nghiệp
Mã số: 60 - 31 -10**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS Nguyễn Khánh Doanh

Thái Nguyên, năm 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa hề sử dụng cho bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn chỉnh luận văn đều đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn này đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả

Lê Thị Phương Thảo

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, Phòng Đào tạo, Khoa Sau Đại học cùng các thầy, cô giáo trong Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh – Đại học Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện về thời gian, vật chất và tinh thần cho tôi trong quá trình thực hiện đề tài. Đặc biệt, tôi xin chân thành cảm ơn PGS. TS Nguyễn Khánh Doanh đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ đạo tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn các cơ quan, tổ chức trên địa bàn thị xã Phúc Yên, UBND thị xã Phúc Yên, Cục Thống kê Thái Nguyên, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Thái Nguyên, UBND xã Ngọc Thanh, xã Cao Minh, xã Nam Viêm và phường Phúc Thắng đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp cho tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn quý cơ quan, gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tác giả

Lê Thị Phương Thảo

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	iii
MỤC LỤC.....	iv
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT	viii
DANH MỤC SƠ ĐỒ	x
DANH MỤC BIỂU ĐỒ	ix
DANH MỤC BẢNG.....	xi
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
2.1. Mục tiêu chung	3
2.2. Mục tiêu cụ thể	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
3.1. Đối tượng nghiên cứu	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Những đóng góp dự kiến của đề tài	4
5. Bố cục của luận văn	4
CHƯƠNG I: CƠ SỞ KHOA HỌC VỀ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	5
1.1. Cơ sở khoa học về hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp.....	5
1.1.1. Cơ sở lý luận về hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	5
1.1.1.1. Vai trò của đất đai trong sản xuất nông lâm nghiệp	5
1.1.1.2. Các quan điểm sử dụng đất.....	6
1.1.1.3. Những đặc điểm của hộ nông dân	9
1.1.1.4. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	11
1.1.2. Cơ sở thực tiễn về hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp ở trên thế giới và Việt Nam	22
1.1.2.1. Trên thế giới.....	22

1.1.2.2. Ở Việt Nam.....	23
1.2. Phương pháp nghiên cứu.....	24
1.2.1. Phương pháp điều tra thu thập số liệu.....	24
1.2.1.1. Số liệu sơ cấp	24
1.2.1.2. Số liệu thứ cấp.....	26
1.2.2. Phương pháp đánh giá nông thôn có sự tham gia (PRA).....	26
1.2.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	26
1.2.4. Hệ thống các chỉ tiêu.....	26
1.2.4.1. Các chỉ tiêu phản ánh cường độ sử dụng đất nông nghiệp	26
1.2.4.2. Các chỉ tiêu phản ánh hiệu quả kinh tế.....	26
1.2.4.3. Các chỉ tiêu phản ánh hiệu quả về môi trường	27
1.2.4.4. Một số chỉ tiêu phản ánh hiệu quả xã hội	27
CHƯƠNG II: THỰC TRẠNG SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP VÀ HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TẠI THỊ XÃ PHÚC YÊN	28
2.1. Đặc điểm của Thị xã Phúc Yên.....	28
2.1.1. Điều kiện tự nhiên	28
2.1.1.1. Vị trí địa lý	28
2.1.1.2. Địa hình, đất đai	29
2.1.1.3. Khí hậu, thủy văn	30
2.1.2. Điều kiện kinh tế xã hội thị xã Phúc Yên	30
2.1.2.1. Tăng trưởng kinh tế.....	30
2.1.2.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế	31
2.1.2.3. Thực trạng phát triển các ngành kinh tế.....	32
2.1.2.4. Thực trạng phát triển đô thị và khu dân cư nông thôn	35
2.1.2.5. Thực trạng phát triển cơ sở hạ tầng	36
2.1.2.6. Dân số, lao động, việc làm và thu nhập.....	37
2.1.2.7. Tình hình sử dụng đất	38
2.1.3. Đánh giá chung về đặc điểm của thị xã Phúc Yên.....	39
2.1.3.1. Những lợi thế và hạn chế	39

2.1.3.2. Các áp lực lên đất đai	41
2.1.3.3. Đánh giá về điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội của các hộ nông dân ở 2 vùng nghiên cứu	41
2.2. Hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp	43
2.2.1. Đặc điểm sử dụng đất nông nghiệp của thị xã Phúc Yên	43
2.2.2. Biến động số lượng và cơ cấu đất nông nghiệp giai đoạn 2007 - 2011	44
2.2.3. Biến động diện tích, năng suất một số loại cây trồng trên đất nông nghiệp giai đoạn 2008 - 2011	46
2.2.3.1. Cây trồng trên đất hàng năm	46
2.2.3.2. Cây trồng trên đất lâu năm	50
2.2.3.3. Nhận xét về hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp của thị xã Phúc Yên	53
2.3. Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp của các hộ nghiên cứu	54
2.3.1. Cách bố trí cây trồng trên đất nông nghiệp của các hộ	54
2.3.1.1. Thông tin cơ bản về các hộ nghiên cứu	54
2.3.1.2. Lịch mùa vụ	54
2.3.2. Hiệu quả sử dụng đất trồng cây hàng năm	56
2.3.2.1. Hiệu quả kinh tế	56
2.3.2.2. Hiệu quả xã hội và môi trường	71
2.3.3. Hiệu quả trên đất nông nghiệp trồng cây lâu năm	75
2.3.3.1. Hiệu quả kinh tế	75
2.3.3.2. Hiệu quả xã hội và môi trường	79
2.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	83
2.4.1. Các yếu tố ảnh hưởng tới hiệu quả kinh tế	83
2.4.3. Các yếu tố ảnh hưởng tới hiệu quả môi trường	86
CHƯƠNG III: QUAN ĐIỂM, ĐỊNH HƯỚNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN TX PHÚC YÊN	89
3.1. Quan điểm và định hướng sử dụng đất nông nghiệp	89
3.1.1. Quan điểm sử dụng đất đến năm 2015 và tầm nhìn 2020.....	89

3.1.2. Định hướng sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2015 và tầm nhìn 2020	90
3.1.2.1. Phương hướng phát triển kinh tế xã hội	90
3.1.2.2. Mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội	90
3.1.2.3. Định hướng sử dụng đất đai theo mục đích sử dụng	90
3.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	91
3.2.1. Giải pháp chung	91
3.2.1.1. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế cây trồng	91
3.2.1.2. Đẩy mạnh công tác khuyến nông	91
3.2.1.3. Thực hiện nghiêm túc các quy định của Nhà nước về các chính sách, pháp luật về đất đai.	91
3.2.1.4. Đẩy mạnh tín dụng vay vốn và hướng dẫn cách sử dụng vốn	92
3.2.1.5. Tiếp tục tăng cường xây dựng và tu bổ các công trình thủy lợi	92
3.2.1.6. Định hướng xây dựng mô hình sử dụng đất trong nông hộ	92
3.2.1.7. Nâng cao dân trí, đào tạo cán bộ cho địa phương	92
3.2.1.8. Mở rộng thị trường tiêu thụ, phát triển công nghệ sau thu hoạch, tăng cường thông tin giá cả thị trường	93
3.2.1.9. Biện pháp trồng rừng, nâng cao độ che phủ của đất.....	93
3.2.2. Giải pháp cụ thể	93
3.2.2.1 Đối với vùng 1	93
3.2.2.2 Đối với vùng 2	93
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	97
1. Kết luận	97
2. Kiến nghị	99
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	101
PHIẾU ĐIỀU TRA	103

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

STT	Kí hiệu	Chữ viết tắt
1	QL	Quốc lộ
2	VSMT	Vệ sinh môi trường
3	TB	Thiết bị
4	THXD	Trung học xây dựng
5	LĐ	Lao động
6	CNTT	Công nghệ thông tin
7	THCS	Trung học cơ sở
8	GHH	Giá hiện hành
9	FAQ	Tổ chức Nông nghiệp và lương thực thế giới
10	XHCN	Xã hội chủ nghĩa
11	CNXH	Chủ nghĩa xã hội
12	CNH-HĐH	Công nghiệp hóa – hiện đại hóa
13	TSCĐ	Tài sản cố định
14	BVTV	Bảo vệ thực vật
15	Mô hình SALT	Mô hình canh tác nông nghiệp bền vững trên đất dốc
16	GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
17	QL3	Quốc lộ 3
18	THCS	Trung học cơ sở
19	THPT	Trung học phổ thông
20	KTTHHN	Kỹ thuật tổng hợp hướng nghiệp
21	TMDV	Thương mại dịch vụ
22	XD	Xây dựng
23	NN	Nông nghiệp
24	NL	Nông lâm
25	TS	Thủy sản
26	BQ	Bình quân

27	PTBQ	Phát triển bình quân
28	TCVN	Tiêu chuẩn Việt Nam
29	SX	Sản xuất
30	XH	Xã hội
31	UBND	Ủy ban nhân dân
32	ĐVT	Đơn vị tính
33	SP	Sản phẩm
34	CÁQ	Cây ăn quả
35	NNNN	Nông nghiệp ngắn ngày

DANH MỤC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 2.1. Lịch gieo trồng một số loại tại thị xã Phúc Yên - tỉnh Vĩnh Phúc cây trồng chính trên nông nghiệp	55
--	----

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 2.1. Tốc độ tăng trưởng kinh tế thị xã Phúc Yên giai đoạn 2007 – 2011	30
Biểu đồ 2.2. Cơ cấu kinh tế thị xã Phúc Yên năm 2007	31
Biểu đồ 2.3. Cơ cấu kinh tế thị xã Phúc Yên năm 2011	31
Biểu đồ 2.4. Cơ cấu các loại đất của thị xã Phúc Yên năm 2007.....	39
Biểu đồ 2.5. Cơ cấu các loại đất của thị xã Phúc Yên năm 2011	39
Biểu đồ 2.6. Biến động diện tích đất trồng cây hàng năm giai đoạn 2007 -2011	45
Biểu đồ 2.7. Cơ cấu đất sản xuất nông nghiệp thị xã Phúc Yên năm 2007	46
Biểu đồ 2.8. Cơ cấu đất sản xuất nông nghiệp thị xã Phúc Yên năm 2011	46
Biểu đồ 2.9. Diện tích trung bình cây trồng hàng năm và hệ số biến động	47
diện tích giai đoạn 2008 – 2011	47
Biểu đồ 2.10. Năng suất bình quân cây hàng năm và hệ số biến động năng suất giai đoạn 2008 - 2011	48
Biểu đồ 2.11. Hệ số biến động diện tích của cây lâu năm tại thị xã Phúc Yên giai đoạn 2008 - 2011	50
Biểu đồ 2.12. Hệ số biến động năng suất cây lâu năm giai đoạn 2008 – 2011	51